

Elektrický spotřebič nebo běžný odpad?

Zpětně odebrané zařízení musí obsahovat všechny základní součásti, které činí spotřebič spotřebičem

S vyřazenými domácími spotřebiči a nástroji, jako jsou pračky, chladničky, zahradní sekačky či kuchyňské roboty, se donedávna nakládalo jako s běžným odpadem. Nový zákon o odpadech, který u nás začal platit v srpnu loňského roku, ale umožnil domácí spotřebiče z běžného odpadového režimu vyjmout. Pro občany to znamená možnost nejen snáze chránit životní prostředí, ale také ušetřit peníze.

Elektrozařízení není běžný odpad

Použité domácí elektrospotřebiče, nářadí a nástroje již podle tohoto zákona nejsou odpadem, ale tzv. zpětně odebíraným elektrozařízením. Občané je mohou zcela zdarma odevzdat v označených sběrných dvorech, v rámci mobilních svozů či přímo v prodejnách „vyměnit starý za nový“ při nákupu modernějšího domácího pomocníka. Zpětně odebraný výrobek se stává odpadem až ve chvíli předání osobě oprávněné k jeho využití nebo odstranění, tedy do rukou specializované recyklační firmy.

„Ze zákona vyplývá, že zpětně odebírané elektrozařízení pocházející z domácností je takové elektrozařízení, které svým stavem odpovídá výrobku s ukončenou životností bez bližšího určení důvodu. Stejně jednoznačně lze určit, že takovým elektrozařízením není výrobek, který již prošel jakoukoliv fází „zpracování“ či dílčího využití, tedy činností, která je zákonem určena pouze osobám s příslušnými oprávněními,“ vysvětluje Ing. Roman Tvrzník, generální ředitel společnosti Elektrowin, která má zpětný odběr domácích spotřebičů na starosti. „Takové elektrozařízení musí být posuzováno jako odpad a pro zacházení s ním nelze využívat výhod pro zpětný odběr elektrozařízení,“ dodává.

Jak se dělí spotřebiče

Domácí elektrospotřebiče se podle druhu a účelu použití dělí do deseti skupin. Společnost Elektrowin přitom obhospodařuje tři z nich. Zatímco „jednička“ zahrnuje tzv. velké domácí spotřebiče sloužící pro praní, mytí, chlazení, vaření a sušení atd., do „dvojky“ patří zařízení pro mechanickou a tepelnou úpravu pokrmů, textilu, čištění a úklid, péči o tělo atd. Do skupiny s číslem 6 patří mechanické tepelné a kombinované nástroje a nářadí určené pro vrtání, řezání, broušení, sekání, stříhání, přibíjení, šroubování, pájení a další.

Jiným kritériem je popis užití elektrické energie, který poskytuje také základní návod pro posouzení, zda „elektrozařízení“ splňuje definici pro zpětný odběr nebo je pro svou zásadní nekompletnost pouhým odpadem, byť se zbytky kovů, plastů a dalších ostatních materiálů vhodných k následnému užití a zpracování. Každé elektrozařízení je tedy tvořeno určitým typem soustrojí komponentů a nosné konstrukce a toto spojení také výrobek určuje.

Mechanické elektrozařízení (točivé aj.) je spojením motoru, hnané části (převodovka, buben) a nosné konstrukce s pláštěm. Do této skupiny patří například odstředivky prádla, ventilátory, mixéry, vysavače, šicí stroje, zahradní sekačky, brusky, pily, hoblíky a vrtačky a další.

Sporáky, trouby, varné desky, žehličky, fritézy, varné konvice či elektrické pájky a další patří mezi tzv. **tepelné elektrické zařízení**. Aby byl přístroj kompletní, musí obsahovat systém tvorby tepla (topné těleso), nosnou konstrukci a zařízení umožňující získanou tepelnou energii využít – tedy plotnu, troubu či fritovací nádobu.

Kombinace výrobku užívající k podpoře své funkce oba druhy energie, tedy mechanickou i tepelnou, je ve své podstatě stejně jednoduchá. U většiny nebo dokonce všech těchto výrobků lze stanovit jejich mechanický a tepelný základní charakter. Patří sem pračky, myčky, vysoušeče vlasů, teplovzdušné ventilátory či horkovzdušné páječky a další. Stejně jako u předchozích dvou skupin, i zde je zařízení tvořeno motorem, hnanou částí (buben, hlavní čerpadlo) a skříní či pláštěm spotřebiče.

Pouze zdánlivě odlišná jsou **elektrozařízení k chlazení a mrazení**, tvořená soustrojím motor/kompresor, chladicí okruh, nosná konstrukce.

Poslední skupinu s obecným názvem „**jiné**“ tvoří elektrozařízení, která ke své funkci využívají indukce a mikrovlny. Patří sem svařovací přístroje, nerotační holicí strojky, mikrovlnné trouby a indukční plotny. U těchto zařízení je možno identifikovat komponenty pouze dva - indukční či mikrovlnný zdroj a nosnou konstrukci.

Uvedené komponenty představují jednoduchý rozlišovací klíč, podle něhož lze rozlišit zpětně odebrané zařízení od běžného odpadu. Pro využití výhod kolektivního systému je třeba spotřebiče na místa zpětného odběru odevzdat kompletní, tedy se všemi základními součástmi. Zatímco mraznička bez zásuvek je stále mrazničkou a sběrný dvůr je povinen ji převzít bezplatně, stejná mraznička s vymontovaným kompresorem je již posuzována jako odpad, za jehož odstranění musí obec, respektive občan, zaplatit.